

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

**XVI Міжнародний виставковий форум
„Технології захисту/ПожТех – 2017”**

МАТЕРІАЛИ

**19 Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

СУЧАСНИЙ СТАН ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

10-11 жовтня 2017 року

ЗМІСТ

<p>Абрамов Ю.О., Кальченко Я.Ю. Математичне забезпечення об'єктів випробувань теплових пожежних сполучувачів .....</p> <p>Аветисян В.Г., Пикасов М.М., Сенчихін Ю.М. Застосування сучасних інформаційних технологій при підготовці курсантів та студентів .....</p> <p>Андронов В.А., Поспелов Б.Б., Рыбка Е.А. Методи гарантірованого оцінювання станів об'єктів чрезвычайних ситуацій в статистических и неопределенных условиях .....</p> <p>Афанасьєва Н.Є. Вплив психологічного консультування фахівців екстремального профілю діяльності на симптоми емоційного вигорання .....</p> <p>Афонов О.В., Рогоуля А.С. Вплив процесів видобутку залізних руд на екологічну безпеку у Криворізькому залізничному басейні .....</p> <p>Балабанова К.В. Життєздатність майбутніх рятувальників та її розвиток в аспекті концепції людського капіталу .....</p> <p>Балабух В.О. Сучасний стан прогнозування природної пожежної безпеки за умовами погоди в Україні .....</p> <p>Баланюк В.М. Вогнегасні фактори комбінованих систем на основі газів, аерозолів та ударних хвиль .....</p> <p>Баріло О.Г. Критерій оцінювання реалізації заходів цивільного захисту як функції держави .....</p> <p>Басманов О.Є., Говаленков С.В. Математичне моделювання викиду небезпечних хімічних речовин в навколишнє середовище .....</p> <p>Басманов О.Є., Кулик Я.С., Саламов Дж.О. Оцінка коефіцієнта конвекційного теплообміну стінки резервуара зі стіканою водною плівкою .....</p> <p>Басманов О.Є., Михайлюк А.О., Кулакова А.О. Визначення коефіцієнта конвекційної тепловіддачі у водну плівку при охолодженні резервуара .....</p> <p>Белзай А.О., Щербина О.М., Смельяненко С.О. Виявлення продуктів горіння сучасними методами аналізу .....</p> <p>Биков О.С. Нормативно-правові аспекти підготовки фахівців у сфері цивільного захисту .....</p> <p>Білошицький М.В. Проблемні питання організації забезпечення протипожежного захисту в об'єднаних територіальних громадах .....</p> <p>Білошицький М.В., Ніжник В.В., Семичайський С.В., Кравченко Н.В. Постійник з практичного застосування ДСТУ Б В.1.1-36:2016 Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною безпекою .....</p> <p>Богданова І.Є., Лептуга О.К. Шляхи вдосконалення мовної підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту: інтерактивні методи навчання .....</p> <p>Богущ Н.М., Несенюк Л.П. Аналіз стану з надзвичайними ситуаціями та наслідками від них в Україні за перше півріччя 2017 року .....</p> <p>Боснюк В.Ф. Особливості експрес-діагностики психічних станів особистості в зоні надзвичайної ситуації .....</p> <p>Бурак Н.Є., Придатко О.В., Ренкас А.Г., Лемішко М.М. Особливості інтеграції сучасних 3D-інтерактивних технологій в процес підготовки рятувальників .....</p> <p>Васильєв І.О., Бабійчук І.В. Практичні заняття – головна складова системи підвищення кваліфікації .....</p> <p>Вітовецький В.О. Особливості створення Центрів безпеки громадян в об'єднаних територіальних громадах Донецької області .....</p> <p>Вовчук С.Г., Яковець Н.М. Організація заходів цивільного захисту в об'єднаних територіальних громадах Рівненської області .....</p>	<p>стор. 13</p> <p>13</p> <p>16</p> <p>19</p> <p>21</p> <p>23</p> <p>25</p> <p>29</p> <p>31</p> <p>34</p> <p>37</p> <p>40</p> <p>42</p> <p>43</p> <p>45</p> <p>48</p> <p>50</p> <p>52</p> <p>54</p> <p>56</p> <p>58</p> <p>61</p> <p>66</p>
<p>Велюсач А.В., Горовых О.Г. Метод определения наибольшего температурного воздействия на газосиликатные блоки на месте пожара .....</p> <p>Волянський П.Б., Євсюков О.П., Терент'єва А.В. Забезпечення ефективності державних службовців у сфері цивільного захисту .....</p> <p>Волянський П.Б., Макаренко А.М., Дрозденко Н.В., Стрюк М.П., Долгий М.Л. Домедична допомога – це повинен знати і вміти кожен .....</p> <p>Волянський П.Б., Пруський А.В. Запровадження нових підходів до організації навчання в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту .....</p> <p>Волянський П.Б., Стрюк М.П., Дрозденко Н.В., Макаренко А.М., Долгий М.Л. До питання психофізіологічного відбору рятувальників ДСНС України .....</p> <p>Гаврилюк А.Ф. Моделювання іскрових розрядів бортових електромереж як чинників впливу на пожежну небезпеку транспортних засобів .....</p> <p>Гавура О.М. Проблемні питання щодо організації утворення місцевих пожежних команд за досвідом роботи Управління ДСНС України в Тернопільській області .....</p> <p>Гарбуз С.В., Халмуралов Б.Д. Резервуар як джерело забруднювання атмосфери .....</p> <p>Гафіатуліна І.В. Взуалізація навчального процесу як шлях активізації пізнавальної діяльності слухачів .....</p> <p>Глубенко В.А. Дії органів управління сил цивільного захисту під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації пов'язаної із вибухом у шахті .....</p> <p>Говаленков С.В., Яновський Ю.А. Математична модель визначення індивідуального ризику при пожежі резервуару з нафтопродуктами .....</p> <p>Гонтар З.Г. Реформування державного управління у сфері цивільного захисту .....</p> <p>Горінова В.В. Стратегічні напрямлення державних органів влади ОАЕ у сфері екологічної безпеки .....</p> <p>Горовых О.Г., Альжанов Б.А. Сравнение адсорбции нефтепродуктов пухом пачатков розгоса с промышленными сорбентами .....</p> <p>Григоренко О.М. Дослідження впливу димопритягуючих добавок на термостабільність епоксиполімерів .....</p> <p>Гудович О.Д., Мазуренко В.І., Гаваза А.О. Правові аспекти з організації цивільного захисту на території об'єднаних територіальних громад .....</p> <p>Гудович О.Д., Тинченко В.О., Мазуренко В.І., Власенко Є.А. Щодо питання ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів в Україні .....</p> <p>Гулда Е.М. Забезпечення пожежної безпеки в закритих приміщеннях деревообробних цехів .....</p> <p>Гур'єв С.О., Печиборщ В.П., Близнюк М.Д., Вороненко В.В., Волянський П.Б., Гусельстова Н.В., Михайловський М.М. Правове забезпечення медичного захисту населення України .....</p> <p>Гур'єв С.О., Печиборщ В.П., Близнюк М.Д., Гусельстова Н.В., Михайловський М.М. До 5-и річчя реалізації можливостей принципів нового правового забезпечення медичного захисту населення і територій України від надзвичайних ситуацій природного, техногенного та воєнного походження .....</p> <p>Гур'єв С.О., Печиборщ В.П., Близнюк М.Д., Михайловський М.М., Мостіпан О.О. Особливості організації надання екстреної медичної допомоги в повсякденних умовах та при ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій бригадами екстреної (швидкої) медичної допомоги та медичними бригадами постійної готовності першої черги за умов сучасного правового забезпечення та реальної міжвідомчої взаємодії з медичними формуваннями Міністерства охорони здоров'я України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій .....</p>	<p>69</p> <p>74</p> <p>77</p> <p>80</p> <p>83</p> <p>86</p> <p>88</p> <p>91</p> <p>93</p> <p>95</p> <p>98</p> <p>102</p> <p>103</p> <p>105</p> <p>108</p> <p>110</p> <p>114</p> <p>117</p> <p>120</p> <p>123</p> <p>126</p>

128	Гура С.О. Медіа освіта як шлях інформатизації освіти системи цивільного захисту
131	Гурник А.В., Куньо М.Д., Ядченко Д.М. Вплив соціально-психологічних факторів на професійну надійність авіаційних рятувальників
134	Гусаров К.О. Світовий досвід боротьби з нелегальною міграцією
136	Далашов И.Ф., Кыреев А.А., Жерноклёв К.В. Исследование изолирующих свойств геобразного слоя по отношению к парам токсичных и горючих жидкостей
139	Демченко Я.А. Особливості змістовних характеристик соціальної ідентичності особистості учасників АТО
142	Дмишант О.В. Особливості впливу травми, отриманої в дошкільному віці на формування здібностей дитини
146	Дідух І.М. Організація створення та функціонування підрозділів місцевої та добровільної пожежної охорони на території Львівської області в умовах реформування ДСНС України
149	Добростан О.В., Долішій Ю.В., Ратушний О.В., Самченко Т.В., Некрутченко К.О. Оцінювання збійності експериментальних даних щодо критичних температур сталі з вогнезахисним покриттям із гіпсокартонної плити в умовах вогневого впливу за стандартним температурним режимом пожежі
151	Домбровська С.М., Помаза-Пономаренко А.Л. Поняття й інституційні особливості соціально-еколого-економічних систем
154	Домінік А.М., Сичевський М.І., Ренкас А.Г. Підігрів води протипожежною технікою з використанням явща кавітації
157	Дубінін Д.П., Лісяк А.А. Розроблення експериментальної установки для дослідження розвитку пожежі в закритому приміщенні
160	Дурєв В.О. Використання електронної бази систем протипожежного захисту в підготовці фахівців у сфері цивільного захисту
163	Єлісєєв В.Н., Бондаренко О.О. Математична модель оцінки готовності підрозділів сил цивільного захисту для виконання рятувальних робіт
165	Ємельяненко С.О., Рудик Ю.І. Геоінформаційна система для візуалізації пожежних ризиків
167	Жданова І.В. Психологічні аспекти збереження професійного здоров'я майбутніх фахівців у сфері цивільного захисту
170	Жуковський С.Є. Навчання з питань цивільного захисту посадових осіб органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання
173	Іванець Г.В., Толкунов І.О., Стецюк Є.І. Модель оцінки відносної потенціальної технічної спроможності підрозділів дснс до виконання завдань за призначенням
177	Іванов А.В. Деякі аспекти методичної діяльності Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності
179	Ілюченко П.О., Гордєєв М.Д., Зазимко О.В. Експериментальні дослідження параметрів полумєневіс джерел запалювання потужністю 50 Вт та 500 Вт
182	Ісмаїлгов І.Н., Ісмаїлгов А.І. Методика оцінки вибухопожежобезпеки об'єктів зберігання боєприпасів
184	Калиновський А.Я., Коваленко Р.І. Удосконалення методики визначення чисельності парку автомобілів в пожежно-рятувальних підрозділах
187	Карабін В.В., Приходько А.А. Хімічний склад атмосферного повітря м. Хмельницький як чинник екологічної небезпеки
190	Кердівар В.В. Психологічна корекція кризових станів і порушень соціально-психологічної адаптації внутрішньо переміщених осіб
192	Кимаковська Н.О., Коваленко В.В., Калиненко Л.В., Ільїна Н.Є. Радіаційний захист особового складу під час гасіння пожеж у зоні відчуження ...

194	Кирилів Я.Б., Ушапівський І.Л. Математичне моделювання вібраційних процесів під час роботи віцентрових пожежних насосів
197	Клесвська В.Л., Кручина В.В. Підвищення рівня інформованості населення у сфері цивільного захисту
198	Климаєв Р.В., Олінєць А.В., Матвійчук Д.Я. Результати аналізу статистики пожеж в Україні за перше півріччя 2017 року
201	Ковалєв А.А., Баркалов В.Г. Специальная гибридная холодная система инженерной машины
204	Ковалішин В.В., Войтович Т.М. Дослідження корозійної активності водних розчинів вогнегасних речовин
207	Ковалішин В.В., Кирилів Я.Б., Войтович Т.М., Гусар Б.М. Перспективи розвитку пінного гасіння
210	Ковальов А.І., Ведула С.А., Олійник І.Я. Проблеми визначення прогнозованого строку придатності вогнезахисних покриттів сталевих конструкцій
212	Коробкін В.Ф., Ковалішин Б.М. Деякі питання стосовно порогового значення показника ознаки техногенного характеру щодо загибелі або травмування людей унаслідок ДПП
215	Коровникова Н.И., Олейник В.В. Огнезащита волокнистых материалов на основе целлюлозы и полиакрилонитрила
217	Корольов Р.А. Перспективи комбінованого способу гасіння пожеж легкозаймистих рідин в резервуарах
219	Корчова Г.Л. Впровадження проєктно-орієнтованого навчання при підготовці фахівців у сфері цивільного захисту
222	Конуба А.В. Подготовка корпуса дымового пожарного извещателя к нанесению экранирующего покрытия
226	Кочерга Є.В. Стрес: біохімічні основи, вплив на здоров'я та способи подолання
229	Кочерга С.В. Духовна підтримка воїнів в умовах АТО
231	Кравців С.Я. Зниження інтегрального пожежного ризику для людини за допомогою ризик-орієнтованого підходу
233	Краснокутський М.І. Деякі аспекти професійно-психологічної підготовки фахівців служби порятунку
235	Кропивницький Р.С., Демків А.М., Назаренко М.М., Павленко В.В. Удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, що не мають медичної освіти
237	Кулаков О.В., Лісін О.С. Порівняльний аналіз вітчизняних методів проєктування блискавкозахисту
240	Кулешов М.М. Про деякі питання реформування Державної служби України з надзвичайних ситуацій
243	Куріанов А.С. Організація та проведення виїзних занять з функціонального навчання з керівниками та посадовими особами новостворених об'єднаних територіальних громад
248	Кущий О.А. Питогишна модель психологічних факторів індивіда як засіб профілактики (теоретико-прагматичний інноваційний підхід)
250	Лагун А.Є. Аналіз методів забезпечення достовірності, цілісності та конфіденційності інформації
253	Лешенко О.Я. Концептуальні напрямки модернізації державної системи цивільного захисту в умовах сучасних загроз національній безпеці
257	Литвиновський Є.Ю. Емпіричне дослідження тенденцій застосування моделей менеджменту керівниками навчально-методичних установ цивільного захисту ...

своїми посадовими обов'язками зобов'язані надавати домедичну допомогу, метою адаптації навчально-тренувальних програм до міжнародних стандартів надання невідкладної медичної допомоги видано Наказ від 29 березня 2017 року №346 "Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти". Даний документ є логічним продовженням низки нормативно-правових актів, зокрема, – статті 12 Закону України "Про екстрену медичну допомогу", постанови Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2012 року №1115 "Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу", наказу МОЗ України від 02 березня 2009 року №111 "Про організацію навчання окремих категорій невідкладних працівників навичкам надання першої невідкладної медичної допомоги", зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 травня 2009 року за №445/16461. Нарешті затверджено навчально-тренувальні програми трьох рівнів з підготовки осіб, які не мають медичної освіти, але за своїми посадовими обов'язками повинні надавати домедичну допомогу, а саме:

I рівень "Домедична допомога при раптовій зупинці серця та загрозливих життю станах" (8 годин);

II рівень "Перший на місці події" (48 годин);

III рівень "Професійна підтримка життя" (120 годин).

Ці програми розроблено з урахуванням основних вимог міжнародних програм та дадуть змогу набутти теоретичних знань і оволодіти практичними навичками з надання домедичної допомоги невідкладним працівникам, в тому числі, рятувальникам аварійно-рятувальних служб, працівникам державної пожежної охорони, поліцейським, фармацевтичним працівникам, провідникам пасажирських вагонів, бортипровідникам тощо.

Як свідчить світова практика надання екстреної медичної допомоги людині у невідкладному стані, відсоток виживання постраждалих залежить від часу, коли ця допомога була надана. Так, при наданні допомоги в першу хвилину, виживання становить майже 100 %, на п'ятій хвилині – близько 50%, а вже на десятій хвилині – менше 5%. Середній час прибуття швидкої від виклику до місця події у м. Києві 8 хвилин, на периферії значно більше – від 20 хв. до години.

Як правило, на місце події першими прибувають поліція та надзвичайники, які могли б рятувати життя постраждалих у перші хвилини, тим самим покращуючи показники виживання на догоспітальному етапі. Тому удосконалення підготовки з домедичної допомоги невідкладних фахівців став дедалі актуальним та запотребованим.

Аналіз досвіду надання екстреної допомоги в розвинених країнах з 2010 року показує, що запроваджена підготовка 10 % населення за 6-годинною програмою BLS – базава підтримка життя або SPR – серцево-легеневі реанімація з автоматичним дефібрилятором дає змогу врятувати на 10-15 % більше людей при раптовій зупинці серця. В країнах ЄС рівень успішних реанімацій складає 30-45 %, в Україні – до 20%.

Учасники пілотних тренінгів, що були проведені за участю ДСНС та

національної поліції відзначають практичну користь щодо відпрацювання знань базових маніпуляцій для порятунку життя постраждалого. FR (або First Person on Scene) FPOS – перша особа на сцені) – це перший реагуючий, що забезпечує 3-хвилинне прибуття до постраждалої людини за умов зручності цих спеціалістів на перехрестях доріг густонаселених міст. Термін "екстреній медичній рятувальник" означає перших осіб, що прибули на місце події як індивідуально, так і в складі груп до появи професійних медичних працівників. Мета навчального тренінгу – засвоєння невідкладних навичок з надання вчасної та якісної домедичної допомоги особам, що перебувають у невідкладному стані, до приїзду бригади екстреної медичної допомоги.

Тому подальше впровадження підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти, однозначно матиме позитивну тенденцію в розвитку підвищення професійної компетентності служб рятування у надзвичайних ситуаціях.

Куликов О.В., Лісін О.С.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ МЕТОДІВ ПРОЕКТУВАННЯ БЛИСКАВКОЗАХИСТУ

За статистичними даними [1] відсоток пожеж, обумовлених влученням блискавки, не перевищує одного відсотку від їх загальної кількості. Але практично кожна пожежа за цією причиною призводить до значних матеріальних та людських втрат. Тому удосконалення існуючих методів захисту будинків та споруд від влучення блискавки є необхідним.

З 01 січня 2009 року Наказом від 27.06.2008 р. № 269 Міністерства регіонального розвитку та будівництва України щодо блискавкозахисту введено національний стандарт [2]. Відповідно ДСТУ 1.7 стандарт [2] має статус відповідності NEC стосовно міжнародного стандарту IEC 62305:2006 (нееквівалентний або такий стандарт, що не передбачає прийняття міжнародного нормативного документу як національного).

З 01 серпня 2012 року Наказом від 28.05.2012 р. № 640 Міністерства внутрішніх економічних зв'язків і торгівлі України "Про прийняття міжнародних та європейських нормативних документів як національних нормативних документів методом підтвердження" в Україні було введено сучасні Європейські норми з проектування блискавкозахисту [3-6] без скасування національного стандарту [2].

На сайті УСПБ (Український Союз пожежної та техногенної безпеки) [7] викладений протокол від 21.12.2016 р. засідання ТК315 "Системи техногенної і пожежної безпеки будівель і споруд" про погодження першої редакції проектів ДСТУ EN 62305-1: та ДСТУ EN 62305-3: та направлення справ стандартів до Держстандарту України, а також проекти стандартів [3, 5]. Тексти стандартів [4, 6] не є вільно доступними для користування.

Національні стандарти в Україні застосовують на добровільних засадах,

якщо інше не встановлено законодавством. Вимога щодо обов'язковості застосування національного стандарту [2] є, наприклад, у Правилах [8] (пункт 1.21 глави 1 розділу IV). Вимоги щодо обов'язковості застосування національних стандартів [3-6] у національних нормативних актах авторами не знайдено.

Проведемо порівняння методів проектування блискавкозахисту з нормами [2] та [3-6].

Перш за все, документи не відповідають один одному ні за обсягом, ні за змістом. У стандарті [3] визначаються загальні принципи захисту від блискавки, у стандарті [4] приводиться методика оцінки ризику, що виникне внаслідок усіх можливих впливів ударів блискавки на об'єкт, стандарт [5] регламентує захист людей та об'єктів від прямих ударів блискавки, стандарт [6] визначає захист електричних та електронних систем всередині об'єктів (захист від вторинних дій блискавки).

Принциповою є різниця у підходах до необхідності захисту від блискавки.

Стандарт [2] встановлює детермінований підхід до захисту об'єктів від блискавки. Об'єкти поділяються на звичайні (промислові підприємства, тваринницькі і птахівницькі будівлі і споруди, житлові і адміністративні будівлі тощо) та спеціальні (об'єкти, що становлять небезпеку для безпосереднього оточення, об'єкти, що становлять небезпеку для екології, об'єкти з обмеженою безпекою та інші). Для об'єктів пропонується чотири рівня захисту від прямих влучень блискавки. Визначення необхідності виконання блискавкозахисту об'єкту від прямих влучень блискавки та мінімально необхідних рівнів блискавкозахисту здійснюється за відповідним додатком залежно від ступеня небезпеки об'єкту та очікуваної кількості уражень об'єкту блискавкою за рік.

Стандарт [4] пропонує управління ризиком – встановлюється метод оцінки ризику для об'єктів внаслідок влучення блискавки. Типовими є наступні допустимі значення ризиків:

- загибель або травмування людей – $R_T=10^{-5}$ 1/рік,
- порушення комунального обслуговування – $R_T=10^{-3}$ 1/рік,
- втрата культурних цінностей – $R_T=10^{-3}$ 1/рік.

Управління ризиком означає вибір можливих заходів захисту від блискавки з метою зниження ризику до допустимого або більш низького значення.

За обома документами пропонується застосування однакових видів перехоплювачів блискавки – стрижньові, дровові та сітчасті. Але методи розрахунку розмірів захищаемих об'єктів є різними.

Розрахунок форми та розміру захищаемих об'єктів за нормативним документом [2], проводиться за напівемпіричними формулами, введеними в геометричних міркувань.

Стандарт [5] пропонує застосування сучасних розрахункових методів:

- метод сфери, що котиться (rolling sphere design method),
- метод захисного кута (protection angle design method),

- метод захисних сіток (mesh method).

Для порівняння визначено форму та розраховано розміри захищаемих об'єктів для одиничного стрижньового перехоплювача блискавки трьома методами: методом [2], методом сфери, що котиться [5] та методом захисного кута [5]. Результати розрахунку приведено на рисунку.

Об'єм, що захищається одиничним вертикальним стрижневим перехоплювачем блискавки отриманий методом сфери, що котиться [7], є найменшим (метод є найбільш жорстким) у порівнянні з об'ємами, отриманими двома іншими методами, крім нижньої частини, де метод захисного кута є більш жорстким. Але ймовірність влучення блискавки у нижню частину об'єкту є малою.

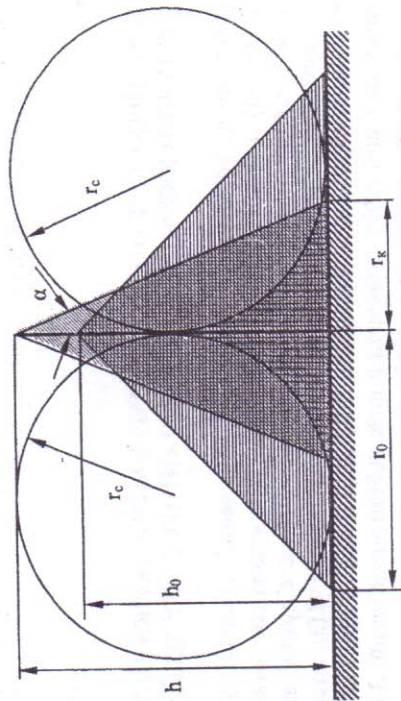

Рис.1. Переріз у вертикальній площині об'єкту, що захищається одиничним вертикальним стрижневим перехоплювачем блискавки, розрахованого методом стандарту [2] (горизонтальний штрих), методом захисного кута [5] (нахильний штрих) та методом сфери, що котиться [5] (вертикальний штрих)

Цитована література

1. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pms.gov.ua>.
2. Інженерне обладнання будинків і споруд. Улаштування блискавкозахисту будівель і споруд (IEC 62305:2006 NEC): ДСТУ Б В.2.5-38:2008. – [Чинний від 2009-01-01]. – Київ: Міністерство будівництва України, 2008. – 63 с. – (Національний стандарт України).
3. Захист від блискавки. Частина 1. Загальні принципи (EN 62305-1:2011, IDT): ДСТУ EN 62305-1:2012. – [Чинний від 2012-08-01]. – (Національний стандарт України).
4. Захист від блискавки. Частина 2. Керування ризиками (EN 62305-2:2010, IDT): ДСТУ EN 62305-2:2012. – [Чинний від 2012-08-01]. – (Національний стандарт України).

5. Захист від блискавки. Частина 3. Фізичні руйнування споруд та небезпека для життя людей (EN 62305-3:2011, IDT); ДСТУ EN 62305-3:2012. [Чинний від 2012-08-01]. – (Національний стандарт України).

6. Захист від блискавки. Частина 4. Електричні та електронні системи розташовані в будинках і спорудах (EN 62305-4:2010, IDT); ДСТУ EN 62305-4:2012. – [Чинний від 2012-08-01]. (Національний стандарт України).

7. Протокол № 21 засідання Технічного комітету зі стандартизації ТК 315 “Системи техногенної і пожежної безпеки будівель і споруд” від 21 грудня 2016 року, м. Київ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.usrb.org>.

8. НАПБ А.01.001-2014. Правила пожежної безпеки в Україні. Затверджені Наказом МВС України 30.12.2014 № 1417. Зі змінами, що введено Наказом МВС України 15.08.2016 № 810.

Кулешов М.М.

ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Стратегією реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) [1] зазначено, що існуюча система ДСНС не дає змоги в повному обсязі виконувати покладені на Службу завдання з реалізації державної політики у сфері цивільного захисту (ПЦЗ), забезпечення належного рівня безпеки життєдіяльності населення, його захисту від надзвичайних ситуацій (НС), пожеж та інших небезпечних подій. З огляду на зазначене, а також зміни, що відбуваються в державі у зв'язку з децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони, державні зумовлюють необхідність проведення реформування системи ДСНС.

Стратегією визначені шляхи і способи розв'язання наявних проблем одним з яких є перехід від системи державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки до системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та профілактики пожеж.

До 2020 року визначено порядок реалізації заходів відповідного плану реалізації стратегії [2].

Разом з тим на шляху реалізації стратегічних проектів виникає, як правило, багато непередбачуваних моментів і ризиків які ускладнюють проведення реформ, або можуть привести навіть до негативних результатів через розбалансування існуючої системи, коли порушуються старі зв'язки та механізми, а нові виявляються не ефективними та не життєздатними.

Автором цих тез, у своїх публікаціях раніше, зверталась увага на наявність ряду загальновідомих факторів, які не завжди враховувалися під час розробки і реалізації проектів перетворень, насамперед це:

1. Складність об'єкту перетворень (реформування).
2. Недостатня наукова та економічна обґрунтованість розробки.
3. Відсутність або недостатність фінансових ресурсів.

4. Інертність системи і небажання органів управління лишатися владних повноважень, прислудуючи при цьому свої вузьковідомчі інтереси.
Стосовно питань, які розглядаються, слід зазначити, що ці фактори і взагалі залишаються дуже важливими і актуальними.

Складність об'єкту реформування, яким є ДСНС України, характеризується своєю багатопрофільністю та специфікою завдань і функцій.

Саме специфіка діяльності органів управління і підрозділів ДСНС за кожним функціональним напрямком потребує уніфікованого підходу до шірки їх стану, ефективності функціонування з метою виявлення проблем та визначення шляхів їх вирішення, з урахуванням цього досвіду інших країн, але не шляхом “сліпого” копіювання цього досвіду без урахування національних особливостей, рівня свідомості і правової відповідальності суспільства, громадян, суб'єктів господарювання за дотриманням вимог законодавства у сфері ПЦЗ, пожежної і техногенної безпеки.

Зрозуміло також, що заявлені цілі реформи не можуть бути реалізовані за відсутності належного їх фінансування, як з боку держави, так і з боку інших суб'єктів сфери ПЦЗ. Саме з причини відсутності необхідних матеріально-технічних і фінансових ресурсів реформи, які і раніше заявлялися, не мали свого логічного завершення і не досягали цілей.

Крім цього, некомпетентні рішення органу управління, у ряді випадків, приводили до розбалансованості системи та невизначеності розвитку подій у майбутньому, що не є припустимим.

Уникнення негативних тенденцій реформування можливо лише за умови чіткого розуміння справи і уявлення механізмів реалізації заявлених заходів та законодавчого їх закріплення, з урахуванням інтересів усіх сторін цього процесу. Наприклад, коли йдеться про перехід від системи державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки до системи запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та профілактики пожеж, то мабуть мову треба вести не про відмову від системи нагляду як такої, а скоріш за все про делегування цих повноважень, або частини їх, іншим державним органам. Взагалі, систему запобігання НС та профілактики пожеж дуже складно уявити окремо від системи нагляду і контролю, як однієї з її складових. Адже нагляд є формою діяльності державних органів щодо забезпечення виконання законодавства, у нашому випадку з питань пожежної і техногенної безпеки, а контроль – це одна з найважливіших функцій управління, без якої неможливе існування як окремого підприємства, так і держави в цілому. Тому слід дати відповідь на запитання, хто і у який спосіб буде здійснювати функції нагляду і контролю у сфері пожежної і техногенної безпеки, яка роль у цьому процесі відводиться ДСНС України та у якій формі це буде реалізовуватися. Безперечним повинно бути те, що усунення ДСНС від реалізації зазначеної функції є неприпустимим.

Наступне, на що слід звернути увагу під час реалізації проекту перетворень є те, що загроза виникнення пожеж та техногенних НС несе ймовірність впливу небезпечних їх чинників на людину, його власність і середовище проживання, що можуть призвести до загибелі або травмування